

naar det aldeles ikke var nødvendigt. Naar det ærede Medlem mener, at der er autoritær Tilbøjelighed, en Tilbøjelighed til Enevælde hos os, Gud ved, om det saa for øvrigt ikke skulde staa i Forbindelse med, at hans Parti ikke altid er med til at bestemme Afgørelsen, end ikke altid selv er med i Afgørelsen. Men fordi det politiske Livs Omskiftelser har medført dette, bliver den Magtudøvelse, som for Øjeblikket udgaar fra den Kreds, jeg tilhører, ikke paa nogen Maade væsensforskellig fra den Magtudøvelse, som tidligere har ligget hos det ærede Medlem og hans Parti. Det er en Magt, som er os betroet af et Flertal af Folkets Repræsentanter, derpaa hviler den, og den udøves under Ansvar for dette Flertal i Folket, og selvfølgelig overfor Folket og Landet i det hele.

Det ærede Medlem (N. Neergaard) sagde i øvrigt om min Tale, at den var ikke helt klar. Jeg skal slet ikke paastaa, at jeg er i Stand til at se klart paa Fremtiden; men hvad man som Politiker bør og maa tilstræbe, er at søge at forstaa Udviklingen, søge at se, hvor den gaar hen, og saa afgøre med sig selv, om det er en Udvikling, man vil søge at hemme og stille sig imod, eller lede ind i et andet Leje, eller om det er en Udvikling, man vil søge at fremme. Og naar jeg har betragtet den Udvikling i Verden, jeg skildrede i Gaar, har jeg for mit Vedkommende ment, at det var en Udvikling, jeg vilde være med til at fremme. Men naar det ærede Medlem siger, at det tyder paa, at jeg eller de, der mener som jeg, ønsker et fremtidigt Regereri eller Kontorstyre — det ærede Medlem talte i Gaar meget om Kontorerne og havde maaske sin Hensigt dermed —, tager det ærede Medlem fejl af, hvad det er, der foregaar. Det ærede Medlem talte om Fuldmægtige eller Kontorchefer — i hvem der alle var en lille Vorherre —, hvoraf jeg fik det Indtryk, at han mente, at for Øjeblikket sidder disse Kontorchefer og Fuldmægtige inde med en ganske anderledes Magt end tidligere, og at de træffer Afgørelser ud fra deres egen indre Bevidsthed om det rigtige. Men Forholdet er tværtimod det, at der vel neppe nogen- sinde er regeret mere paa et Arbejde med at tilvejebringe Oplysninger om de forskellige modstridende Interessers Krav, berettigede og uberettigede, Forsøg paa at bringe dem til Samvirken, Samarbejde, og uddrage Afgørelserne efter langvarige Forhandlinger. Disse har for visse Omraaders Vedkommende maattet forlægges herfra og andetsteds hen, ganske simpelt fordi dette høje Ting umulig kunde faa Tid til at foretage, hvad

den overordentlige Kommission og Indenrigsministeriets Embedsmænd beskæftiger sig med. Det er jo kun et enkelt Omraade af Statens Styrelse. Dette høje Ting, som skal bevilge samtlige Statens Finanser og vedtage nye Love og ogsaa diskutere Fremtiden, vilde aldeles ikke kunne faa Tid til at beskæftige sig med hele den Række af Detailler, som denne Tid har maattet kræve undersøgt og lagt til Rette for den endelige Afgørelse. Men naar det ærede Medlem siger, at den Tid, man ser frem imod, er een, hvor Regereriet og Kontorstyret vil være afgørende, forekommer det mig, at det ærede Medlem vanskeligt kunde læse noget mere forkert ud af mine Udtalelser. Det ærede Medlem fra Højrup (Johs. Fog-Petersen) har gjort mig den Ære at citere nogle Ord af mig — at det, som jeg tror bør præge Fremtiden, er Samarbejde, Organisation, Orden og Ledelse. Men det er ikke et Styre fra oven jeg ønsker, det er tværtimod et Styre ud fra selve Samarbejdet. Derfor pegede jeg ogsaa blandt andet, idet jeg talte om Fremtiden, paa Andelsforetagernes Skæbne, Skikkelse og Udvikling. Her maa jeg maaske indskyde den Bemærkning til det ærede Medlem fra Kolding (Laursen), at den Omstændighed, at man anerkender Andelsbevægelsens økonomiske og sociale Betydning og altid har gjort det, umuligt kan afskære en fra at kritisere en Frispolitik hos et bestemt Andelsselskab, som maaske efter ens egen Opfattelse fører bort fra det, som er Kernen i Andelsselskabernes økonomiske Virken, hvis denne skal være heldbringende, og end mindre fra at fremsætte Kritik over en enkelt til Andelsselskaberne knyttet Person i et særligt Forhold. Man bliver jo ikke ufejlbarlig, fordi man træder ind i Andelssagens Tjeneste.

Men for at vende tilbage til det ærede Medlem fra Æbeltoft vil jeg gerne, hvis det autoritære i mit Væsen kunde strække til at have nogen Indflydelse paa det ærede Medlem, have ham med i Udviklingen. En Afslutning af det ærede Medlems politiske Liv har faktisk fundet Sted, idet et Slægtleds Opgave historisk er tilendebragt ved Gennemførelsen af de store liberale Reforme; naar man vil fortsætte efter denne Afslutning, deltager man i Epilog, og hvorledes denne Epilog, som altsaa vil komme efter den egentlige Afslutning af det ærede Medlems politiske Liv, hvorledes den skal forme sig, det bestemmer det ærede Medlem nu og i de kommende Aar. Og her synes jeg, at hans Tale indeholdt en vis Halvhed. Paa den ene Side kælede det ærede Medlem for visse gammel-liberalistiske Tendenser hos Dele af